

впливу) назвати лідерами. По-друге, прояв спільного лідерства є актом взаємодії між особистостями: не тільки лідер впливає на послідовника, але й послідовник впливає на лідера. Поведінка лідерів у значній мірі обумовлена установками (ціннісними орієнтаціями) членів групи. По-третє, ми повинні враховувати різницю між лідером, як особою, що має значний вплив, і офіційним керівником колективу, чий вплив іноді може бути набагато меншим. Адже не всі формальні керівники є фактичними спільними лідерами.

Отже, спільне лідерство – це соціально необхідний процес самоорганізації, самоврядування, реалізований у груповій діяльності і такий, що являє собою різні форми взаємодії суб'єктів.

Література

1. Комарова К.В., Коляда С.П. Лідерство: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дніпро: 2017. 452 с.
2. Д. Гоулман. Емоційний інтелект у бізнесі / Д. Гоулман; пер. з англ. Ю.Шекет. Х.: Віват, 2021. 528 с.
3. Нежинська О. Лідерство та керівництво. Психологічний дискурс. Олді- Плюс, 2020. 264 с.
4. Рубенштейн Д. Бути лідером. Мудрість від тих, хто змінив правила гри. Лабораторія, 2021. 448 с.

ІННОВАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ

*Хахула Б.В., доктор філософії
в галузі економіки, доцент
Білоцерківський національний аграрний
університет, м. Біла Церква*

Процеси соціально-економічного розвитку провідних країн світу свідчать про те, що вони ініційовані інноваціями та інноваційною діяльністю. В останні роки саме інновації стали основними факторами, які забезпечують економічне зростання і національних економік, і окремих господарюючих суб'єктів.

Для забезпечення економічного зростання суб'єкта господарювання важливо знаходити свої порівняльні конкурентні переваги та налагоджувати ефективну систему управління інноваціями.

Термін «інновація» був введений у науковий обіг Й. Шумпетером, який визначив його як втілення в життя нової комбінації продуктивних сил, що здатна задовольняти нові потреби і розрізняв п'ять типів інновацій: 1) новий або вдосконалений продукт; 2) новий метод виробництва; 3) новий ринок збуту; 4) нові методи управління; 5) нова сировина, матеріали чи комплектуючі.

Ряд економістів вважає, що інновація – це процес: техніко-економічний, суспільно-економічний або комплексний. Так, Д.Черваньов і Л.Нейкова визначають інновацію як техніко-економічний процес, який, завдяки практичному використанню продуктів розумової праці – ідей і винаходів, приводить до створення кращих за властивостями, нових видів продукції та нових технологій, які, з'явившись на ринку у якості нововведень, можуть принести додатковий дохід [1].

На думку О. Лапко, інновація – комплексний процес, котрий включає створення, розробку, доведення до комерційного використання і

розповсюдження нового технічного або якогось іншого рішення, що задовольняє певну потребу [2].

Н. Краснокутська вважає, що «інновація – це кінцевий метод, принцип, новий порядок, винахід, новий продукт, процес, якісно відмінний від попереднього аналога, що є результатом інтелектуальної діяльності, закінчених наукових досліджень і розробок» [3].

Вітчизняними та зарубіжними дослідниками було проведено велику кількість досліджень поняття «інновація». Різні тлумачення цього терміна, можна об'єднати у дві групи: інновація, як процес, що передбачає саме розробку, виготовлення і просування новації на ринок; інновація, як результат, що передбачає діяльність з розробки, виготовлення і просування новації на ринок [4].

Інновації покликані забезпечувати суспільний прогрес шляхом підвищення рівня ефективності організаційних структур, в яких ці інновації розробляються чи застосовуються. Для того, щоб забезпечити досягнення інноваційних цілей, будь-яка організація повинна налагодити ефективну систему інноваційного менеджменту.

Інноваційний менеджмент – самостійна галузь економічної науки та професійної діяльності, яка спрямована на формування і забезпечення досягнення будь-якою організаційною структурою шляхом раціонального використання матеріальних, трудових, інтелектуальних та фінансових ресурсів [5].

До основних функцій управління інноваційним розвитком на рівні підприємства належать:

1. Аналіз зовнішнього середовища і прогнозування його розвитку. Аналізується поточна кон'юнктура ринку і визначальні її фактори, складається прогноз розвитку кон'юнктури.

2. Аналіз внутрішнього середовища підприємства. Виконують аналіз сильних і слабких сторін діяльності підприємства, аналізують підсумки минулої діяльності, ефективність функціонування підприємства, тенденції його розвитку та інше.

3. Виділення і вибір напрямків, а в їхніх рамках варіантів інноваційного розвитку ринкових можливостей на основі зіставлення можливостей і небезпек, що виходять із зовнішнього середовища, а також сили і слабкості підприємства, наприклад, методом SWOT-аналізу.

4. Формування цільового ринку для реалізації проєктів інноваційного розвитку передбачає формування та вибір цільових ділянок ринку (сегментів чи ніш) для реалізації відібраних варіантів інноваційного розвитку суб'єктів господарювання, розроблення підходів до формування цільового ринку на базі виділених ділянок.

5. Аналіз і кількісна оцінка ризику на етапах інноваційного розвитку всього процесу в цілому, коригування робіт етапів за результатами аналізу.

6. Виділення пріоритетних напрямків діяльності. На основі аналізу відібраних варіантів інноваційного розвитку ринкових можливостей, з урахуванням даних сегментації формують систему цілей на поточний і довгостроковий періоди діяльності, визначають пріоритетні завдання, вирішення яких веде до досягнення поставлених цілей.

7. Формування організаційної структури управління інноваційним розвитком. Відповідно до системи цілей і складу завдань, які потрібно вирішити, формують матричні організаційні структури для управління процесами інноваційного розвитку ринкових можливостей.

8. Планування виробничо-збутової і фінансової діяльності за обраними пріоритетними напрямками. Розробляють перспективні і поточні плани, у тому числі планують бюджети проектів і визначають джерела їхнього фінансування, формують оптимальну структуру інвестицій.

9. Контроль за виконанням заходів, спрямованих на реалізацію потенціалу інноваційного розвитку. Виконується збір і аналіз інформації, що характеризує процеси, які відбуваються у зовнішньому середовищі, процеси всередині самого підприємства, хід виконання запланованих науково-дослідних, дослідно-конструкторських і виробничо-збутових заходів. Виявляються причини відхилень фактично реалізованої програми від наміченої.

10. Підготовка рішень про своєчасну зміну пріоритетів і пошук нових напрямів інноваційної діяльності. За підсумками контролю готують рішення про коригування і зміну пріоритетів діяльності, аж до припинення робіт над неефективними варіантами розвитку, ухвалюють рішення про розроблення нових варіантів інноваційного розвитку.

Основними проблемами в управлінні інноваціями на підприємствах є: скорочення затрат на інновації, що спричинене практично повною відсутністю інвестицій не тільки на наукову сферу, але й на технічне переоснащення виробництва і продукції; зростання темпів відставання від свого рівня науково-технічного прогресу в широкому спектрі якісних параметрів розвитку техніки; різке скорочення чисельності науково-дослідних груп кооперативів, шкіл та інститутів; відсутність гнучкості у роботі існуючих матеріально-технічних, виробничо-економічних і соціально-організаційних структур; надмірна тривалість інноваційних процесів у часі (особливо на заключній стадії життєвого циклу інновацій); обмеження розповсюдження інновацій (введення на одному-двох підприємствах); надзвичайно низька питома вага радикальних інновацій у загальному обсязі; практично повне припинення інноваційної підтримки програм технічного переоснащення і модернізації виробництва.

Управління інноваційним розвитком повинне орієнтуватися на завоювання більшої частки ринку, збільшення прибутку в поточному періоді чи в перспективі, забезпечення високих темпів сталого економічного розвитку і т. ін.

Для забезпечення досягнення поставлених цілей при управлінні інноваційним розвитком підприємства менеджмент повинен дотримуватися наступних принципів [5]:

1) адаптивності – прагнення до підтримання певного балансу зовнішніх і внутрішніх можливостей розвитку;

2) динамічності – динамічне приведення у відповідність цілей і спонукальних мотивів діяльності підприємства;

3) самоорганізації – самостійне забезпечення підтримки умов функціонування, тобто самопідтримка обміну ресурсами між елементами виробничо-збутової системи підприємства, а також між підприємством і зовнішнім середовищем;

4) саморегуляції – коригування системи управління виробничо-збутовою діяльністю підприємства відповідно до змін умов функціонування;

5) саморозвитку – самостійне забезпечення умов тривалого виживання і розвитку підприємства.

Отже, головними особливостями застосування інновацій є забезпечення економічного зростання, а також високий ступінь ризику для суб'єкта господарювання. Для того, щоб мінімізувати ризики і забезпечити економічні

вигоди від впровадження інновацій необхідно розробити систему управління інноваційним розвитком суб'єкта господарювання.

Література

1. Черваньов Д. М. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України / Д. М. Черваньов, Л. І. Нейкова. К. : Знання. 1999. С. 25.
2. Лапко О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання / О.Лапко / Ін-т екон. прогноз. НАН України; Івано-Франківський держ. техн. ун-т нафти і газу. К. 1999. С. 38.
3. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: Навч. посібник / Н.В. Краснокутська К. : КНЕУ. 2003. С. 14.
4. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку. Монографія. / В.В. Зянько. Вінниця: УНІВЕРСУМ. Вінниця. 2008. С.38.
5. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком промислових підприємств : монографія / С. М. Ілляшенко, О. А. Біловодська. Суми : Університетська книга. 2010. 281 с.

РОЛЬ АГРАРІВ ТА ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА У ЗМІЦНЕННІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

*Хахула В.С., кандидат с.-г. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний
університет, м. Біла Церква*

Продовольча безпека України є складовою частиною соціально-економічної політики держави, яка спрямована на зміцнення національного суверенітету і статусу її на міжнародній аграрно-продовольчій арені. Наразі продовольча безпека – це наша національна безпека, що забезпечує незалежність держави від інших країн. Тобто це такий стан економіки країни, за якого населенню гарантований доступ до якісних повноцінних продуктів харчування, необхідних для фізичного й соціального розвитку особистості, забезпечення здоров'я людей і розширеного відтворення населення.

Сільськогосподарська діяльність провадиться майже на всій території нашої держави. У сільській місцевості проживає третина загальної кількості населення. Сільське господарство сприяє розвитку інших галузей, які поставляють засоби виробництва та споживають продукцію сільського господарства як сировину, а також надають транспортні, торгівельні та інші послуги.

Проблема забезпечення людей продуктами харчування у світі останнім часом є надзвичайно актуальною, оскільки вона пов'язана з недостатнім виробництвом рослинного білка для значної частини людства. Швидкий розвиток провідних країн світу обумовлений революційними технологічними змінами в аграрному секторі, інтелектуалізацією виробництва, небаченими темпами інновацій. У цих країнах саме інноваційні технології забезпечують 70–90 % валового внутрішнього продукту, а у США приріст національного доходу на душу населення за рахунок технологічних інновацій сягає 90 % [2].

Забезпечення внутрішнього ринку продовольством, створення умов для імпортозаміщення та заходи з економічної доступності населення до продуктів харчування є однією із складових продовольчої безпеки будь-якої держави. Сільськогосподарське виробництво більшості розвинутих країн є дотаційним. Дотації аграрному сектору не лише мають на меті підтримання їх